

రంతిదేవోపాఖ్యానము.

(శ్రీహరి జనసేవామహిమను తెలుపు ఏకాంకనాటకము.)

గీ. మాంవానినేల ♦ మఱి మరొకదేవ
నొడలు రక్షమాను ♦ మొకటెగాదె?
వానిలోనెగిల్లు ♦ వాని కులబేడి?
విశ్వదాభిరామ ♦ వినురవేమ.”

	వెల	
1 ప్రతి	రు 0-0-3.	} తత్త్వనందస్వామి.
100 ప్రతులు	రు 1-0-0.	
1000 ప్రతులు	రు 7-0-0.	

రంతిదేవోపాఖ్యానము.

ఏకాంకనాటకము.

(పోయ్యమిది అన్నపుకుడు కెనుగు కూర్చుండి రంతిదేవుడు పోవేసినను.)

రంతి—ఆహా! ఆకలిబాధ ఇంత యడుగునే. పూర్వ మెన్నడును ఇది ఇంత మర్చరమని ఎఱుగనైతిని. కటకటా! నేను రాజ్యము నేను కాలములో ఎవతొదలు పేద వారు ఇచ్చి ఆకలి బాధకు బలియై ప్రాణములు విడిచి యుండిరో, అప్పుడు నాకు వార స్థితిని నిజముగ తెలుపువారెవరు? ఎల్లఱును నీ రాజ్యము శ్రీమంతమై సుభిక్షముగ నున్నదనెడివారే! నేను రాజ్యముబాసి నప్పటినుండియు ప్రజాసామన్యమును గురించియు మఱియు నిమ్మజాతినరులనుగూర్చియు ఎన్నెన్ని రహస్యములో తెలియగల్గితిని. ఆశ్చర్యము! ఈ అటరానివాని, ఈ దరిరాకూడనివారును ప్రజల మన్ననలకే రాజాదరణమును పడమజాలక ఎంత కుదిరో! నా యెడ నితకన్న దోషమేమి యుండవలయును? ఇది చాలదా నన్నింతకు మించిన నురవస్థనాలుచేయుటకును? కటా! నేనీ ఆకలికలులోరును, ఈ అన్న మింకను ఉడుకదే!

ఇది సిద్ధమగు తెప్పడు? నేను తిను తెప్పడు? ఇంతలో సుధ్యవారైదగాక. (కడవలోని నీటినిచూచి) ఈ నీరును కొలదిగ నున్నది! ఎంత దూరమో పోయిన గాని ఈ అడవిలో ఒక చుక్క నీరు దొఱకుట దుస్సరము. దీనిని కడు జాగ్రత్తతో ప్రాణ ప్రదముగ వాడుకోవలెను.

(పోయినాకచూచి) ఈ అన్నము సిద్ధమైనది. దీనిని చూడ జూడ, ఎప్పడు తిందునాయను ఆరాటము పెరుగుచున్నది. దీని వాసన సోకినంతనే, ఆకలి మంటలు రేగుచున్నవి. అయినను కొంచెము నిబ్బఱించుకొని సుధ్యపూర్తిగావించుకొందు గాక! (కుండ్లుమూసి ధ్యానముచేయుచుండును.)

(ఒక బక్క-బ్రాహ్మణుడు ప్రవేశించును.)

బ్రాహ్మ—(తనలో) ఇతడు ఎవడైయుండును? పాపము! ఎంత కృశించియున్నాడో! (ప్రకాశముగా) ఎవరయ్యా! అక్కడ? ముసలిబ్రాహ్మణుడను. రోగముచే బక్కచిక్కియున్నాడను. మూడుదినాలుగా అన్నములేదు. ఈ నట్టడవిలో ఆదరించువారెవరు?

రంతి—బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠా! ఇదే రంతిదేవుడు ప్రణమిల్లుచున్నాడు.

బ్రాహ్మ—రంతిదేవుడవా? సకల రాజ్యసంపదల గోల్పోయి పెద్దమ్మకు పెద్దకొడుకువై యుంటివట! నీకథ అతయు విన్నాను. నాకర్మము నాకుదేవుడు నిన్నేచూపవలయునా? నీకే లేనప్పుడు నాకేమి పెట్టుదువు? మరొక

చోటికి పోదుగాక. ఈ సమీపమున ఇంకెవరేని జనులు గలరా? నీవాక్కడవే ఈకారడవి కడుపున దాగియుంటివా?

రఠి—విప్రవరా! ఇత్తరుణమున, శ్రీహరికటాక్షముచేత, నాకడ ఏమియుదోఁకదని చెప్పనవసరములేదు. కొంచెము అన్నము నీరు మాత్రమున్నవి. నాయాదు పూర్ణానుగ్రహముంచి వీనిని స్వీకరించుడు.

బ్రాహ్మ—అట్లనా? ఇప్పుడు మాకవియే పంచభక్ష్య భోజ్య పానీయములు కాగలవు. అమృతము దోఁకనట్లే! బ్రాహ్మణులీనాడు తమ పచ్చచూచుకొనిగాని, ఇతరుల గోడుపెట్టుకొనరు. పెట్టుము పెట్టుము! నీమాట తరువాత విచారించును. అప్పుడు సామంతరాజుల నేలితివి. ఇప్పుడు కొండద్రోవుడుగాండ్రనేలుచున్నాడవు కాబోలు! ఎక్కడనున్నను రాజువేగదా! నీవెటుల సంపాదించి తివో. విచారించుపాటి స్థితిగాదు. ఆకలి! ఆకలి! పెట్టుము. అన్నము పెట్టుము!

రఠి—శ్రీహరి! ఈ అన్నము అన్యాయార్జితముకాదు.

బ్రాహ్మ—ఆగోల ఇప్పుడెవరు అడిగిరి? ప్రాణములు నిలుపుదువా? బ్రాహ్మణ హత్యకు పాల్పడుదువా?

రఠి—ఇదే అన్నమిడుచున్నాడను. (సగము అన్నమును సగము నీటిని ఇచ్చును. వానిని బ్రాహ్మణుడు ఆరగించును.)

బ్రాహ్మ—తృప్తితీరె; తృప్తి తీరె. ఇంకొకప్పుడైనచో, దీనికి అయిదితలు మెక్కెడివాడనే. రోగముచేతను, ఉప

వాసముచేతను జఠరాగ్ని చచ్చియున్నది.—నీకు సకల ఇష్టాప్రాప్తిరస్తు. అటసోయి దూరముగ చెట్టునీడను పరుచును. నీవును భుజించుము. ఆకలిగొని యుండువు.
(బ్రాహ్మణుడు నిష్క్రమించును)

రాతి—ఆహా! ఏమి నాలదృష్టము. ఈ పుణ్యబ్రాహ్మణుడు అతిథియై వచ్చుట, వట్టిఅన్నము నీరు పుచ్చుకొని తృప్తి పడుట, మఱియు సన్నాశీర్వదించిసోవుటయనా? అయినను నాయిష్టావాప్తి యేముండగలదు? ఈమాత్రానకే నాకోరు శ్రీహరిదర్శనముకాగల్గునా? ఇది తగ్గమునకు అదను కాదు. ఆకలి దహించుకొని సోవుచున్నది.

బ్రాహ్మణ భుక్తాన్న శేషమును భుజి తును.

రాతి—(అన్నము పెట్టుకొనిభోవుచుండ ఒక ఆర్తధ్వని విన రాగా దూరముగ దృష్టి నిగడించినూచుచు)
ఏమైయుండును ఈ ధ్వని? ఎవరో ఆర్తి పాల్చె దీనముగ ఏడుపుచున్నట్లున్నది. త్వరలో భోజనము ముగించుకొని సోవుమగాక! (తనలో) ఆహా రాతిదేవా! నీ తూత్ర ధర్మము నితలోనే ముగించితివా! ఆర్తపరిత్రాణము కన్న నీకడుపు ని పుకొనుపని నీకు ముఖ్యమై తోచెగా! కాననే నీగతి ఇట్లయ్యె—తుమిపుము తుమిపుము. అంతర్వాణీ! నీ ఆదేశమును శిరసావహింతును. (ధ్వని నశ్చువెపుచూచి) అల్లనిగో ఒక ఒక్కచిక్కిన కుక్క.. అయ్యో! నడువలేక పడిసోవునట్లున్నదే? (అని ఆతుర పాటుతో అన్నపు కుండను నీటినితీసికొని పర్వించుచుండ ఒక మాలడు ప్రవేశించుచు)

మాల—ఓదొరో ఓదొరో!

రంతి—(విసకయే పర్వడిపోవును)

మాల—అయ్యో! బాబో, ఈ ఆకటితో సత్తా? ఇంకేముంది
దిక్కు? (కూలబడి రంతిదేవుడు పోయిన దిక్కుచూచి)
ఇంకా ఆశేముంది? అన్నం అంతా ఆ పాడుకుక్కకే
యేశేశాడు. అంతా దులిపేసి వెట్టిాడు. అయ్యో!
నీళ్లుకూడా అన్నీ పోశేస్తాడుకామాల్సు. రెండుపరుగుల
దూరంలో యెక్కడా నీళ్లే దొర్కవే.

(రంతిదేవుడు ప్రవేశించును.)

రంతి—(తనలో) ఈ మానవుడు ఎవరై యుండనోపు?

మాల—ఓదొరో? లెగలేను. ఇక్కడనుంచే దండమెడ్డా.

రంతి—అన్నా నీవెవ్వరు?

మాల—నేనా? వోమాలోడ్లి. దోవతప్ప. చాల్వారాన్నుంచి
వత్తుండా. బలే ఆకలేత్తుంది! పానాలు పోతున్నయ్.
కూత్తి బువ్వెడతావా? లేదు పో అంటావా?

రంతి—(తనలో) కటకటా! యేమనిచెప్పుదు! చెప్పుకతీరునా?

(ప్రకాశముగా)

ఉ. అన్నములేదు. కొన్ని మధురాంబువులున్నవి త్రొవుమన్న;

మాల—ఏది? అట్టేడుతావు? నీళ్లు చాలా దూరాన్నుంచి
తెచ్చిననా! దప్పితే మంచిదేలే!

రంతి—రమ్మన్న శరీరధారులకు నాపదవచ్చిన వారియాపదలో
క్రన్ననమాన్ని వారికిసు 1 ఖంబునుగూర్చుటకన్న నొండు మే
లున్నదే?—

మాల—మరి నీకో!

రంతి—నాకుదిక్కు పురుషోత్త ముడొక్కడేనుమ్మ పుల్కుసా||

మాల—బలేవోడవయ్యా! పొయ్పొయ్ పీకెడిపోతుంది.

(రంతిదేవుడు నీళ్ళన్ని పోయగా, త్రాగి) బలేనీళ్ళుండి!

అమ్మతం, పానకాలే! ఆకలికూడా తీరే నీళ్ళే యియ్యి.
మరిగల్గే దొరా! నీవోరండి.

రంతి—నేనొక రాజును. నాచరిత్ర ఇప్పుడు చెప్పుకోతగినదిగ
లేదు.

మాల—రాజువా! నిజంగానా దొరో! మరిగల్గే ఇట్టుండాలేంది?

ఆ చిరుగ్గుడ లేంది? కడుపు యీపుక్కుకొయ్యిదే?

బువ్వతినవూ? జబ్బా? కోయదొరవేనా?

రంతి—నేను కోయదొరనుగాను. ఒకప్పుడు గొప్పదేశమును

పాలించినవాడను. రంతిదేవుడను పేరిటివాడను. కాలకర్మ

వశమున ఆరాజ్యము శత్రులపాలైనది. నేనీకారడవుల

పాలైతిని.

మాల—నరపురుగు దూరలేని, యీ నట్టడవిలో వుండాలే?

యిరోదులొచ్చి కనుక్కుంటారనా?

రంతి—కాదుకాదు. సర్వజీవులును, శ్రీహరికృపచేత, సుఖదుఃఖ

ములను అనుభవించుచుదురు. ఆజగన్నాటక సూత్ర

ధారుడు తోలుబొమ్మల నట్ల జీవులను ఆడించుచుడును.

అది వానిలీల. జీవులు అహంకరించక, వాని లీలాసంకల్ప

మునకు తలయొగ్గిన కృతకృత్యులగుదురు. ఆదేవుడు

ఎక్కడ యెట్లుచిన, అట్లుండి తృప్తులగుట సమంజసము.

మాల—మరిగలే! నీకు బువ్వోరొండిపెడారు?

రఠి—కాయకసపు తిని కాలముగడప నెంచితిని. క్రొత్తతావు. అవియు దొఱకుటలేదు. దావున కొన్ని వెదురు పొదలు కాన్పించినవి. ఆ వెదుళ్ళను చీల్చగా కొద్ది బియ్యము లభించినవి. వానిని వండితిని.

మాల—ఆ కాస్తాతినేళావు కామాల్పు. కాత్తుంటే, ఆ పాడు కుక్క కేళినట్టుడావు. నాకైనా పెట్టావుకావు.

రఠి—నేనును తినలేదు.

మాల—యోటీ! అసలే కాత్త కామాల్పా! అది కాత్తా కుక్కకెట్టావా? యే మడిసివి దొరో! ఆ కుక్క పడినావా? దానికెట్టావేది? నీవు తినకుండా నేనా? ఆకిలికి వాడి పోయ్యుండావు!

రఠి—మొదట నేను తినబోవుతనిని ఒక బ్రాహ్మణుడు వచ్చి నాడు. వానికి ముందుగా సగము అన్నము నిడితిని. మిగిలినదానిని ఈ శ్వాసమున టితిని.

మాల—అదేంటి దొరో! రోజురోజూ ఏపూల్లోపడే ఆపూల్లో తద్దినాల పుడుగలు! బాపనాయనకేకొదవ? పొట్ట పిక్కటిల్లేట్టు తింటావే. ఎంత పిచ్చాయనవు దొరో! నీకు లేకుండా పెట్టావా? బాపనాయనకే? ఒక్కనాడు తింటేచాలు. లొట్టెపిట్ట కడుపులు ఆల్తే! పదిరోజులైనా వుండగలరు?

రఠి—అటులనదగదు. అతిథి ఎవరైనను దేవునివలెనే చూడవలెను. అందునను బ్రాహ్మణోత్తముడు! దర్శన

మాత్రాసనే మనస్సును భగవంతుని వైపు త్రిప్పు
పవిత్రజీవి!

మాల—పోనీ! మిగతాదైన తిలక ఆ పాడు కుక్క
కేశావే! ఒక్కచుసం మూడైనా నచ్చానుకాను.

రంతి—ఆర్తిపాలై యుండగా కుక్క ఏమి మఱొక జీవితమి?

మాల—మరిగల్గే బాపనయ్యని సూరినట్టు కుక్కన్ని
సూస్తావా?

రంతి—సమాగానే చూడవలెను. అన్ని భూతములలో నున్న
దియు ఒక్కదేవుడే! * ఎవని ఆదరించినను దేవుని
సేవయేసుమీ? అతడే వేలువేలు జీవులలో వేలువేతై
ప్రకాశించుచుండును.

మాల—ఆ కుక్క నీకు దేవుడల్ల కనపడదా?

రంతి—సర్వభూతాంతర్యామి దానిలో లేకుండునా?

మాల—నేనెతే ఒక్క యేటుకు చూసి తినేశేవోణ్ణి. అయితే
ఇది ఒక్కకుక్క. అంతా బాయికలే.

రంతి—ఇట్టిచేష్టలు దోషములు. హింసచేయతగదు.

మాల—వోరిదర్మాలు ఆల్లయ్యి. మాదర్మ అడట.

రంతి—“అహింసా పరమోధర్మః” అని శాస్త్రము. దీనిని
కాదని ఎవరిధర్మమును నుడును.

మాల—మొన్నో దొర్నడిగా. బాపనయ్య కాదులెడి. పెద్ద
జాదెవుని మళ్ళీను. ఆయన నన్నాడుగాదా! “మేమూ

---

* శ్రుతి: ఏకోవశీ సర్వభూతాంతరాత్మా ఏకం బీజం బహుధా ముకతోతి.
శ్రుతి: అగ్నిర్యక్షకో భువనం ప్రవిష్టో రూపం రూపం । ప్రతిరూపో బభూవ ।
ఏకస్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా రూపయాపం ప్రతిరూపో బహిశ్చ.

తింటాను."—ఏది? మూసా. ఆతమంటా! అదేదో, ఈ శరీరంలో వుంటుందంట! అదే కామోల్కు నీవు దేవు డన్నావు దొరా! శరీరాకోసుకుతిన్నా, దానికి నొప్పి లేదంటగా? ఇకాపాపం ఏటి?

రఱి—ఇదొక రహస్యమున్నది. అది అందఱికి తెలియదు. దేవపూజలుచేసి, ఆత్మసాధనలు సాగించియు, మనలో నున్న ఆత్మను తెలిసి ఆ ఆత్మమనమై నిలిచేవఱకు, మన జీవుడు శరీరాతో కలసిపోయి యుండును. అతవఱకు శరీరాన్ని హింసించితే జీవునికి హింసయే. అటుల జీన హింస చేసేవానికి పాపమే.

మాల—తెలుసుకున్నాక సాక్షి నా పాపాలేదంటారుగా?

రఱి—అప్పుడును పాపమే. కాని ఆత్మతానైయాడి, తాను దేహాకాదని ఎఱిగినవాడు, తుచ్చమైన నాలుకరుచి కొఱకుగాని, మరే ఇంద్రియసుఖముకొఱకుగాని, జీన హింసచేయుటే పాపము.

మాల—మరిగల్గే, నేను సాలాపాపాలు సేశానన్నమాటే? ఇప్పుడు మా నేస్తే ఆపాపాలు సోతయ్యా?

రఱి—దానికి ఒక ఉపాయం కలదు.

మాల—చెప్పుదొరో! చెప్పు. నాకుబయమేత్తుంది.

రఱి—ఈశ్వరపూజనమువలన పరిశుద్ధుడవు కాగలవు.

మాల—మరిగల్గే నాకు మతరాలు రాగ్గా?

రఱి—అక్కఱలేదు. భజనచేయగలవా?

మాల—మాగూడెంలో సేస్తారు. నన్నుకూడా సెయ్యమంటే సేస్తాను.

రంతి—సర్వభూతదయ కూడా నుండవలెను. అందఱిలో దేవుడున్నాడని తెలియవలెను.

మాల—నాలో వుండాడా? నేను పెద్దిటోణ్ణిగా!

రంతి—ఉన్నాడు ఉన్నాడు. నీలోను ఉన్నాడు.

మాల—నాలో ఆణ్ణిసూశావా? పెద్దిటోణ్ణిలో పెద్దకులాలో శ్శకి దేవుడు కనపడే రోజులొచ్చాయా? నీవు నిజంగా నాలో దేవుణ్ణి సూశావా?

రంతి—ఈ కండ్లకు కనబడకపోయినను, వానిని సర్వభూతములందును చూచే కన్నుకలదు.

మాల—నీకూడా?

రంతి—నిర్మల కరుణగలవానికి అందఱికిని ఆనేత్రము లభించును.

మాల—అది మొలుచుకొత్తుందన్నమాటే?

రంతి—అందఱికిని అదిపుట్టుకతోడనే ఉండును. చిత్తము నిర్మలమై, కరుణారసము ఉప్పలిలు వజకును మూసికొని యుండును.

మాల—ఏసేస్తే తెలుసుకుంటుంది?

రంతి—నీవు భజనచేయి. ఎవరిని హింసించకు. అందఱియెడల కరుణగల్గి ఉండు. ఎల్లప్పుడు రామనామస్మరణ చేసికొనుచుండుము.

మాల—నీవట్టే సేస్తావుకామాల్సు. అందుకే కుక్కలో, నాలో, దేవుడు నీకు కానొచ్చాడు. నేనుగూడా కుక్కలో

దేవుడున్నాడను కుంటా! దాన్ని సంపదామానేస్తా.
ఇంకేంటి? అందర్లో దేవుడు నాక్కనపడాలని పట్టుపడ్డా!
ఏం? జీవాల్ని తినకపోతే బతకలేమా? దేవుణ్ణి ఎతికి పట్టు
కుంటాగా! నాది బలేపట్టు! సూశారోలేదో!

రంతి—నీవు ధన్యుడవు. నీ నిర్మల సొకల్పమే నీకు దీక్ష. అట్టి
పట్టు మాకును అమరికచో ధన్యులమే.

మాల—మీరు గొప్పోళ్లుగా! మీకు సొంత శత్రువులుంటుంది.
దేవుణ్ణి మరుత్తారు. మాకేగతుంది? వోరూ సెప్పురు.
గాని, మాకీ నీతుల్నేర్చితేనా? సిన్నప్పుడు సెప్తే, మా
బాగా అంటుకుంటే! ఇక మేముదుల్తామా?

రంతి—ఆ హఠమే నిన్ను రక్షించును. “హరేరామ, హరే
రామ” అనుకో.

మాల—నాకంతరాదు. “రామ, రామ, రామ” అనుకుంటా. పానం
అంతా దానిమీద పెడ్తానన్నమాట! నీవు చెప్పా
వుగా! ఇంకా వదుల్తానా? “రామ, రామ” అంటూ, నాపా
నాలు పోవాల్సిందే!—మరిగల్గే నీకు అన్నం లేదాయా
నీళ్ళూలేవాయా. ఎట్టా? బాదగా లేదా?

రంతి—నేనిచ్చిన నీళ్లను నీలోనుండి ఆరగించిన దేవుడే నా ఆకలి
దప్పలను తీర్చునులేమ్మ.

మాల—నిజంగానా? దొరో! నాలో దేవుడున్నాడా? నాలోపల
యేదో కదుల్తుంది! బలే వుత్సాహంగుంది! ఆనందం
పట్టలేను. ఎల్లాత్తా. దొరో ఎల్లాత్తా. నాలో దేవుడే?

యేమాప్సరా! “రామ, రామ, రామ, రామ, రామ,”
దీన్నోదలగూడదు. “రామ, రామ, రామ, రామ”.

(నిష్క్రమించును)

రతి— (స్వభ్రమముతో మాలడుసోయిన దెసనుచూచి)
బాపురే! బాపురే! ఏమివిత! ఆమాలడు కొంతదవ్వ
రిగి, నావైపుతిరిగి, దండమిడుచు చేయెత్తినాడు.
నాని హృదయసీమనూడి దివ్యజ్యోతి యొకటి వెలువడి
నది! కోటిసూర్యప్రకాశమానమై అది వానినెల్ల కప్పి
వేసినది! అహా హా! ఆవెలుగు దశ దిశల నిడుచు
న్నదే! నాదిశకే వచ్చుచున్నది! నన్నును ఆవరించి
సర్వవ్యాపకమైనది. (ఒక మహాతేజము ఎల్లెడలవ్యాపించి
గోచరించును.)

దండకము.

శ్రీమన్మహాదేవదేవా లసద్దివ్యభావా! పరంధామనామా
నిరాపాయజ్యోతిర్మయా! కోటిసూర్యప్రకాశా పరేశా! హరీ
నీవగావే నభాబాతటన్ దివ్యతేజోవిలాసాబుగల్పించి యొక్కొ
క్క గోళంబు సాదన్భుతాభైస నీ వెల్గులేశంబులన్ బాచి
నావిట్టి వేయితగా దుర్నిరీక్ష్యంబునొచ్చున్ ప్రకాశింపగా నిక
నీ స్వప్రకాశంబు వీక్షింప నూహింప లక్షింప నెవ్వఁడు శక్తు
డగున్, గాననే నీవు కారుణ్యమున్ జూపి భూతాళికిన్ శ్రేయ
మాలాగు నీయశమా అగ్నినిన్ చాల భాగంబు అవ్యక్తమై
భూతలాబాతటన్ నిడియుండగ నాజ్ఞాపసంబున్ దగన్ చేసి
నానట సర్వేశ్వరా బ్రహ్మయద్రేంద్ర విష్ణుదులున్ నీ స్వరూ

పంబు జూడంగలేరన్న, నేనాతవాడన్ నినున్ గాంచ, పూజించ,
వర్ణించ, పాదంబులన్ బట్ట దండంబులన్ బెట్టగా! స్తబ్ధతః
జెందితిన్, అన్నియు నీవయ్యెయ్యుండ, నే దిక్కు నీవుందు వంచించి
వీక్షింపుదున్! అతయున్ నీవయ్యెయ్యుండ పాదంబు లేవక
గుర్తింపుదున్? మానసంబాదు స కల్పమున్ జేయ సాధ్య బు
గాకుడగా నెట్లు వర్ణింపుదున్? ఏమియున్ లేకయున్ ఏమి
యున్ కాకయున్ అతయున్ నీవయ్యెయ్యుందువో సచ్చిదాన ద!
ఓ నిత్యకల్యాణ! ఓ అచటి డాడ బ్రహ్మాండ సామాన్యరాజాధి
రాజా! భవన్నిత్యకల్యాణకారుణ్యదృష్టిన్ ముదంబుల
నీ దీనునిన్ జూడవే! ఇతికన్నన్ ఘనంబా వర బేల తుడిచి!
మరిన్ వ్యక్తమో, లేక అన్యక్తమో! ఏదు నేను డిజిన్ నీను
తేజవిబుధిన్ గాక వేతాదుబాదు న్ననున్ గర్భమందున్ దగన్
దాల్చి వీక్షించు భారంబు నీదేగడే! నీవె నాతల్లియున్ దైవ
మున్ త్రాతపున్ భ్రాతపున్ భక్తియున్ ముక్తియున్ సర్వ
మున్ నీనే! నీతేజమింక న్నకంబుగజాలన్ దయాదృష్టి వీక్షింపవే
నన్ను రక్షింపగా రావె దేవా సమస్తే సమస్తే సమః.

(దండకమును చదువుచు రుతిదేవుడు మూర్ఛిలును.)

(తేజస్సు లో నుండి ధ్వని.)

తేజ—కుమారా! భీతిలకుము; ఆశ్చర్య చకితుడవును కాకుము.

(రుతిదేవుడు తెప్పిరిలి నిలుచును)

నా అనుగ్రహమున స్థిరచిత్తుడవుకమ్ము. అతికఠిన పరీక్షలకు
లోను చేయగా ఉత్తీర్ణుడగు శిష్యుని చూచి ఆచార్యుడు ముద
మందు తేజపున, భక్తుని తీవ్రాగ్ని పరిశోధనల పాల్చేసి,
నిర్మల హృదయుడై ధర్మపరాయణుడై నా యెడ విశ్వాస

మును వీడని బిడ్డడై నిలుచుచో, వానికి నరముల నవ్వారిగ
నిచ్చి ప్రోతును. అది నాలీల. నీవు అట్టి పరీక్షకు తాళితివి.
లోక జీవనరీతులన్నియు నాలీలలే. వానిలోని కొన్ని రహస్య
ముల నీకు తెలిపెదను. వాని నెఱుగుటచే నీకు శుభమగును.
సర్వజీవులును, వానితోబాటు సౌఖ్యములును వానివారి కర్మల
ననుసరించి నాయపరప్రకృతి లీలాచక్రమున బుధిప
బడి యుందురు. దానితో పరిభ్రమించుచు నుందురు. కొంత
కాలము ఉద్ధతినున్నవారు నిమ్మదశలపాలగుదురు; నిమ్మదశ
నున్నవారు ఉన్నతసౌఖ్యముల సేవలనందు తరుణమును కాంతురు.
చూడుము. భరతఖండమున కొండొకకాలమున బ్రాహ్మణులు
అగ్రగణ్యులై వెలసిరి. సర్వజనంబుల పూజల పడసిరి. ఇం
తలో వారి తెలివికి ఆవరణయై గర్వము ప్రవర్ధనము గాంచి
నది. విప్రుల చెప్పుచేతలలో నుడిన రాజులు లోకరక్షణ
భారమువహించు తమ భుజబలపరాక్రమములయొక్క ప్రాథా
న్యతను గ్రహించి విప్రుల దిరస్కరించిరి. విప్రులు లొంగి
రాజులకడ ముత్రులై మెలగిరి. ఇట్లు కొంతకాలము చనగా
గర్వోద్ధతులై రాజులు భోగపరాయణులైరి. దేశసౌభాగ్య
నిర్మాతకారణులగు వైశ్యుల పీడించి వారుకూర్చిన సొపదల
హరించి, విప్రులతోగూడి పంచుకొనసాగిరి. మరికొంతకాలము
నకు ప్రజలందఱి భోగైశ్వర్యములకును, వారిసుఖములకును ఆధా
రములగునవి తమధనరాసులేగదాయని గ్రహించి ఈ వైశ్యులు,
క్రిమముగా రాజులకుఋణముల నొసగుచు క్రమక్రమముగ, వారి
ఆయుధములను భుజబలపరాక్రమములనేగాక విప్రునివిజ్ఞానరాశిని

సయితము తమదాస్యమున కై వినియోగించుకొనుస్థితిని పరికల్పించుకొనిరి. ఈవైశ్యులును మాయావశులై తామే సర్వమునకును ఆధారభూతులై వెలయుచుంటిమని దుర్గర్వమున చెల్లరేగిరి. ఎవరి నిష్కపటసేవయు నిరాంతరపరిశ్రమయు ఎల్లసంపదరాసులకు మూలాధారములో, ఎవరి త్యాగము ఎల్లజీతృష్ణానలమునకు ఇంధనముకాగా వారివారి ప్రతాపము వెలింగెనో అట్టి పారిశ్రామికులగు శూద్రులను సర్వజనులును విస్మరించిరి. వీరిని విధ్యాగంధమునకు దూరులచేసిరి. కొండలను అతి నీచసేవలందు నియోగించి వీరి ఆత్మగౌరవమును హరించిరి. నీరుతమ మానుషత్వమునే మఱచి, తామొకరీతి ద్విపాదపశువుల మనుకొను సంతగా భ్రాంతులను చేసినైచిరి, ఎన్నడును ప్రబోధముగాంచని పెద్ద నిద్దురంబడు నటుల ఇంద్రజాల ప్రయోగముజేసిరి.

ఈ జనసంఘములు మేల్కొనుచో, వీరియందఱగియున్న ఆత్మగౌరవము, ఆత్మవిశ్వాసము, ప్రబోధముగాంచుచో నిరాడంబర జీవనసూత్ర ప్రచారము నిరాఘాటముగ సాగి సమస్తమును తారుమార్చి విలయముచేకూర్తురు. ఈలోపుగ ఉత్తమసంఘజనులు, బుద్ధిగఱచి, శోడిమానవులను పశువులనుగజాచుచు తాకుటకును అంగీకరించక, వారిహృదయాంతరాళమున వెలుంగునన్ను సయితము అవమానింప జూచినందుకు త్వరలో ప్రాయశ్చిత్తము జేసికొందుగాక! ఎవరిసేవలు తమయుద్ధతికి దోడుపడెనో, వారిక్షేమలాభముల సారక్షించుచు వారికి సేవలజేసి, తమయుగముల బావుకొందుగాక, ఎవ్వరిహృదయములందు నాతేజము సుప్రీతిమొయిదాగి యుండెనో, అట్టి ఈహరిజనులను

పోషించి పునీతులగుదురుగాక! నిజముగా పేరేనాపాదసరోజ సుజాతులు! నాపాదార్పణ గోరువారు వీరినిముఖ్యముగా ఆదరించవలయును!

రతి—దేవా! ఈమూలనియదావేశించి, నా క్షాతగర్వమడచి సమబుద్ధిని పురికొల్పి నన్ను ధన్యుని చేసెతివి.

తేజ—నేనిప్పుడు వానియదావేశించితి ననుటయు సరికాదు. నేను సదా వానియందధిపసిపుచునే యున్నాడను.

యోమాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వోచమయిషశ్యతి
తస్యాహం సప్రణశ్యామి సచమే సప్రణశ్యతి.

నేన్నెవడు సర్వత్ర సర్వభూతములయందు చూచునో వానికి నేన్నెప్పుడును కనబడకుండును. అతడు నాకును కనబడకయుండడు. అజ్ఞానముచేత మీ స్థూలదృష్టికి నీచ దశల చున్నవాని తిగిస్కరించితిరా మీరును నాచే తిగిస్కరింపబడక తీరదు. నీవు ధన్యుడవు. మూలయనక వానిలో నీవు నన్ను గుర్తించి సేవించితివి. సంతసిచితి. నీ కోర్కెలు తెలుపుము. సఫలముచేసెద.

రతి—దేనిని చూచినవెనుక కోర్కెలు మరి తోచజాలవో, అట్టి నీహరమ తేజమును గాంచితి. నాయెడ కోర్కెలుండుట అసంభవము.

తేజ—నాయెడ నిత భక్తిచూపితివిగదా, ఏమర్థించెదవు?

రతి—నాభక్తిని మూలధనముగ నిడి నీతోడ బేరము సలుపబోను. నీపాదారవిందసేవకు అదియే ప్రతిఫలము. అయిన

ఈ భరితవాక్యము ఫలించుగాక.

భక్తి భావము నెరవేర్చుములు సిగ్గుచి నర్వజనులను సమ
బుద్ధికలిగి నీకృపావి శేష బున సుఖులై పోలుచునుగాక.
లేజ—తథాస్తు తథాస్తు.

మ . గ . ప .

అనుబంధము.

భాగవత్సత్యము.

“శుభముల . దిశుభములను శోకమోన
ములును మామకి నాడకా చలనములగు.
ఎల్లది వధూవరులు నేన; యెల్లయిప్పి
లములు నేన; మనోవికృతిములు నేన.
నాకు స్వేయాశయములు, బాధములు లేవు;
సర్వమొక్కటియే నాకు ! సమధిక స్వ
భావములు నన్నియును నేనె; పరమ శత్రు
మిత్రులందఱు సమముగ మెఱయఁజేటి
నిర్గుణబ్రహ్మమును నేనె! నిఖిలవస్తు
సముదయములు నాకు వశమ్మ లయ్యె.

ఓం శాంతి శాంతి శాంతి.”

శ్రీహరిజనమదానాభ్యా సమోన్నమః.

పుట్టెను చదువునన్న చిట్టెను ఆచరణ చాలమేలు.

ప్రతి భారతీయుడును ఋషిసంతానమనియు, భగవ
శ్శేషకుడనియు నుజ్జ్వలమగును.

తన ఆత్మోన్నతికై సర్వవిధమున పోగుపడుటయు,
ఇతరుల ఆత్మోన్నతికై అడ్డు పోకుటయేగాక వారి ఆత్మోన్నతికి
చేతనైతవలయు తోడ్పడుటయు ప్రతి సమకాలిను విధానక
ళిగర్హము.

సర్వశేషము కేవలము గుణకర్మలచే కల్లునేగాని
పుట్టుచుచే నచ్చునది కాదు.

ఒక నోదరమానపుని సీమకగా భావించువాడు
నేమియును తరువులో నున్న తన యాత్మనే అవమానించు
కొనినవాడగుచున్నాడు.

ఉత్తమకులమున పుట్టితిననుకొనువాడు, అట్టి ఉత్తమ
కులమునకు అర్హములగు సద్గుణములను పూర్ణముగ కలిగియుండి
సదాచారిపరుడు కాకయే తాను శ్రేష్ఠుడని తలచునెడల తన
కులమును తన దేశమును అభివృద్ధిము చేసినవాడగుచున్నాడు.
అటులనే సామాన్యకులమున పుట్టితిననుకొనువాడు ఉన్నతి సాధించి
ఉత్తమదశకు రాజులననియు, అందుకు అర్హత లేదనియు
తలచునెడల అట్టివాడు తన కులమునకును తన దేశమునకును
ద్రోహము చేసినవాడగుచున్నాడు.

సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ!

ఓమ్ తత్ సత్.

శ్రీ సద్గురువ్రహ్మణేనమః

భవరోగమునకు మంచిమందు.

కలికల్కష నివారణ మూత్రము.

ఓమ్. హరే రామ, హరే రామ
రామ రామ హరే హరే.
హరేకృష్ణ, హరేకృష్ణ,
కృష్ణకృష్ణ హరేహరే.

ఈమూత్రం ఉదయం 16 సార్లకు ఎంత ఎక్కువ జపిచితే
అంతమంచిది.

శ్రీరామతారక మంత్రము.

ఓమ్. శ్రీరామరామరామేతి, రమేరామే మనోరమే
సహస్రనామతత్తుల్యం, రామనామవరాననే

ఈమూత్రం సాయంత్రం 16సార్లకు ఎంత ఎక్కువ జపిచితే
అంతమంచిది.

హరిజన భజన-శ్రీనాగకాండ ఆది.

1. ఓమ్. హారేరామాహారేరామారామరామాహారేహారే ఓమ్.
హారేకృష్ణ హారేకృష్ణ కృష్ణ కృష్ణహారే హారే ఓమ్ ||హారే||
2. కరుణజూచి యేలుకోరా, పరమపురుష పాపదూరా
నిరహమ్మా నీనామస్మరణా, మరువకాధ్యానితులేరా ||హారే||
3. ఘోరన సారాబ్ధిదాటూ, దారి నెరుగజాలమయ్య
నెరయూల నెల్లమరచీ, దాజూపూదేవదేవా ||హారే||
4. అ పపి శాడబులెల్ల, ని జిల బ్రహ్మ డూపా
దాడినమాజూపి నీదూ, అడదేర్చుకోరధీరా ||హారే||
5. అ దమా సీశ్యామసుంద, హరి దర్శన మొసంగి
హరిహృద యానది బ్రహ్మ, ని చనార్థదేల్పుమమ్మ శివమ్.
6. ధురణివ్యానాశ్రమసుధామా, పరమస్వగుణామరామా
పరదదానా, హృదయవానా నిరతచిద్విలాసయీశా ||హారే||
(1) రాధే గోవిందకృష్ణ రాధే గోపాలకృష్ణ
(1) హరి రామకృష్ణగోవింద నారాయణ,
కృష్ణరామగోవింద నారాయణ||
(1) నారాయణనారాయణ నారాయణ ఓమ్ నమో
నారాయణ ||నా|| భగవత్ || శ్రీమత్ ||హరిహరి||నా||
(1) కాశీపతే వారణాశీపతే, గంగాజుగజూట శాశీపతే
శంకరశ్శివా శంకరశ్శివా శంభోమహాదేవ శంకరశ్శివా
(1) రామకృష్ణమంగళం, కృష్ణరామ మంగళం
ఓం శాంతి శాంతి శాంతి.

భారతీయద్యోతకాల, తెనాలి.

లాన తాగ మాని పల్లెలంట చారమెంటో చే
తాను సూడ టంటిగాదె? తాగిన స్తి! నాయమా!

6. బుద్ధిసెప్పి కూలికొచ్చి బూట కాలకెల్లి వా
ఉద్ది కూడి కూలిసేసి వైకమిచ్చి వేసి యీ
ముద్దరాలు సౌదతేను ముందు నిన్ను పంపితే
పొద్దుగూకె నిచ్చ నీకు పొద్దుగాల సోమరీ.

సంపూర్ణము.

(మువ్వరు కలిసి)

1. శ్రీలనేలు సత్తగర్భ చిక్క చిన్న పోయెరా
పాలవెల్లి వెల్లిగిడ్డి పట్టి పేరుబాయెరా
నేలయూను పాడిపంటనేల మట్టమాయెరా
ఆలుగోల బాలగోల అన్న చూడ వేమెరా.
2. తూరుపార సూరుడొచ్చె తూలి సోలి వత్తు
కాసుకూతరేతిరెల్ల కాల్వలోన పంటివూ
ఆరు రోజుకూలి కల్లుకై తెలుబిడ్డ
దారుతల్లి కూటికేడి దారిగుడ్డ వేయెరా.
3. అన్న తాగనంటి వాట్టులంటి కన్న కూలిలో
చిన్ని పాప మగ్గుపాలు చీకు తల్లికన్న పా
తన్న మింత గంజితోడ అరగితునంటి
కన్న తల్లి ఆలి యెడ్వ కల్లుతాగి నస్తీవా.
4. ఒల్లు గుల్ల ఇల్లు గుల్ల ఓకిరింతు రెల్లరూ
కల్లు గుంత లాయె తల్లొ గంటువడ్డ దెబ్బకే
నల్లకర్డు గట్టె అన్నపల్లు ఊడ చూచుకో
పిల్ల చీరకాదు భీతివెద్ద భూతమంచునో.
5. తానమాడి గంజితాగి ధర్మ మెంతొ సద్ది, మా
లాన ముతులంటి గాంధీ లాలతెల్కు రోజినీ

14570